

PROGRESO / KURIERO INTERNACIONA N° 384 - aprilo – junio 2023

REDAKTERO

Jean Martignon

1, rue Van Gogh, F-91600 Savigny sur Orge, Francia - France

e-adreso : martignon.jean@wanadoo.fr

PROGRESO / KURIERO INTERNACIONA publikigasas ye singla trimestro e la yarala abono esas 10 euri.

L'ofical organo dil Uniono por la Linguo Internaciona

Progreso aparas quarfoye po yaro e redaktesas tote en Ido. L'unesma numero aparis en marto 1908

Kasistino : Marion Kasper

Adreso : Mühlhalde 1/2

88682 Salem

Germania

e-postal adreso : progreso@idolinguo.com

Telefono-numero : ++49 75 32 78 30

Banko-konto : Hagnauer Volksbank

IBAN : DE 786 909 120 000 508 99004

Swift/BIC : GENO DE 61 HAG

(exter l'eurozono) : Hagnauer Volksbank, banko-kodexo 69091200, konto : 50899004

Membri ed ofici dil Direktanta Komitato (DK) dil ULI 2020-2024

Prezidanto :

Gael Richard (Francia)

Sekretario :

Hans Stuijbergen (Nederlando)

Vice-sekretario :

Robert Pontnau (Francia)

Linguala Sekretario :

vakanta

Kasistino :

Marion Kasper (Germania)

Membri : Donald Gasper (Chinia), Jean Martignon (Francia), Loïc Landais (Francia).

Honoro-membri : Heidi Neussner (Germania), Robert Carnaghan (Britania, Kerstin Akerlund (Suedia)

VORTO DAL REDAKTERO

Pos questionir la BNF (Bibliothèque Nationale de France) kad me darfas uzar la kodexo di PROGRESO en Francia pro ke tillore ol edititesis en Nederlando, me recevis aprobanta respondo. Do, me publikigas la kovrilo di PROGRESO kom unesma

pagino, ma, duminstante, me mantenas KURIERO INTERNACIONA kom duesma pagino sen kodexo-numero ma kun peizajo- pikturo qua povas plubeligar ol e qua, til nun, indijesis che PROGRESO. Segun la plu multa reakti, la pasinta numero di PROGRESO plezis a la lekteri e me intencas durigar mea esforti por kontentigar la lekteri e prizentar a li interesanta ed atraktiva buletino. Me deziras anke informar pri la novaji di nia movadeto e me esus tre gratitudoza a ti qui savigus a me recenta literaturaji ed anke fakti pri la historio – poke konocata – di nia movadeto. Me triste informesis recente pri la transpaso dil eminenta Idisto Alfred Neussner qua evis 95 yari. Il esis dum longa tempo tre aktiva samideano. Me publikigos texto pri lua nekrologo en ca buletino. Sincera kondolo a lua spozino Heidi Neussner ed a lua familiani.

Sincere via JM :-:- :-

MeINFORMO PRILINGUA

Nia pasinta samideano Andreas Juste, quankam tre fervoroz L.I.-ano, anke interesesis pri Interlingua. Me imitas lu, e, multarelate, me havas opinionis simila a le lua pri la linguo. Lu uzis nerare la sufijo – mente, quan il adjuntis – quale Interlingua – por adverbigar adjektivo. Dum longa tempo, me opinionis ke ico esis absurda fantaziado, til la tempo kande me pronuncis frazo en Interlingua kun ca sufijo e me konstatis ke ico adjuntis tre bela sonoreso e muzikaleso a la linguo quale por la romanida lingui dil Sudo (Hispana, Italiana). Me do rezolvis adoptar tempope ca sufijo en mea uzado personal e quale por la adjektivi kelkafoye me supresas la dezinenco –a kande ico ne produktas problemo pri la pronunco, e.g. klarmente apud klarmente. Anke Interlingua uzas (quale mea linguo matral) la formo : va + infinitivo por indikar quika o balda futuro. Ico ne existas til nun en la L.I. di la Delegaciono, do quale s-ro Juste, me rezolvis adoptar ol kande ico povas esar utila.

Pluse, same kam s-ro Juste me opinionas ke la sufijo –isim povas kelkafoye uzesar por insistar pri la intenseso dil adjektivi, exemple : « Me vidas belisima floro », konkurencante « Me vidas belega floro ». Ma ico nur por adjektivi e ne por substantivi. Anke por trovar eventuale alternativa vorti (sinonimi) me prontos eventualmente vorti di Interlingua, ma rarmente e kun prudenteso.

En pasinta numero di K.I. me propozis uzar la nomo di la lando plus la precizigo –landano por indikar habitanti di ula lando qui ne apartenas a lua originala gento e ne volas (o ne povas) asimilesar. Tale on povas havar Francialandano por yuna Mohamedano qua naskis en Francia ed havas la nacionaleso di la lando, ma ne konsideras esar Franco. Simile por Afrikano en Germania ube yuna Turko od Afrikano esas Germanialandano. Simile en Anglia ube Pakistaniano havante oficale la nacionaleso Britanian esas Anglialandano (o Britanialandano) ec. Tale « sufijo » povos evitar problemi prilingua.

Kompreneble, me propozas ico al imito dal Interlinguisti, ma nule intencas bataliar por impozar lo. Se la L.I.-ani adoptos co, lore lia uzado sancionos ica formi. Se no, olci duos esar mea personala 'idialekto'.

LISTO DE UTILA VORTI

la formo : etnio, ma ol esas deskonsilinda pro ke ol enduktas nenecese neregulozeso quoniam ni havas la vorti supre aludita. Do, la formo : etno esas preferinda e plu reguloza.

euro : [Ekon.] Pekunial unajo dil Uniono Europana () € : la abonpreco di Progreso kustas 10 euri.

faxar (tr.) Sendar texto od altra dokumento per sistemo elektronikal uzanta telefon-lineo : faxez a me la raporto [A to fax | F faxer | G faxen | H enviar por fax | It. Faxare | R faks]. faxilo. Aparato uzata por faxar ulo.

festivalo : internaciona o naciona renkontri ube diversa landi prizentas lia maxim bona produkturi artala (precipue muziko e cinema).

flashar (ntr.) Emisar forta instantala lumo-radii [A. F. H. I.]

fonemo [Ling.] La maxim mikra fonologia unajo [A. F. G. H. I. R.]

fonologio [Ling.] Fako di la linguistiko qua studias la fonemi, t.e. la foni di ula linguo qui esas kapabla transmisar distingi di la signifiki [A. F. G. H. I. R.]

'fotono' : Partikulo ek maso e kargajo nula, olqua esas asociata a radiado lumoza od elektromagnetala.

'gaela' : La Gaeli esis Kelta po,acetabulo' : Surfaco artikal dil iliaka osto. Vorto trovebla en la DEFIRS lingui.

achento : stranjera, regionala o sociala aparta pronunco e frazo-melodio di ula linguo. (vorto recente oficaligita da la Linguala Komitato dil ULI)

'adenomo' : adenomo esas nenociva tumoro povante afektar glando o mukozo.

'afordar' : havar la moyeno agar por. Permisar a su ulo (pro ke on havas la moyeno agar tale).

'ambiente' : la naturala medio cirkondanta onu.

'analfabeto' : persono qua savas nek lektar nek skribar (DFIS).

'apropo' : parolante pri ca temo, aludante ico. Vorto trovebla en diversa Europana lingui, precipue la Franca e la Germana.

'arpento' : arpeno esas mezurunajo en diversa landi valoranta de 34 til 51 ari.

'autostrado' : automobilal voyo kontenanta du chosei havanta unika direciono e konceptita por trafiko rapida e grandaquantala. (vorto venanta de la Italiana e sat bone komprenata internacione).

« bungalow » : Vorto de Indiana origino trovebla en omna DEFIRS-lingui ed, ecepte la Rusa, kun la sama ortografio. Ol signifikas domo havanta nur un etajo e vizanta habitesar nur da un familio.

'cervezo' : antiqua biro.

'detektar' : revelar ulo tillore neperceptata. Ni havas la vorto detektivo en Ido

'diglosio' : Stando di homala grupo e di persono uzanta du lingui de sociala-kulturala niveli diferanta. E.g. la diglosio* dil Arabi qui praktikas la literaturala Araba idiomon e la parolata dialekti.

'diskoteko' : nokto-klubo (E.F.)

diskriminacar : traktar ulu od homala grupo nejuste. (vorto nun oficaligita)

'dolabro' : Hakilo havanta kurta tenilo uzata kom armo o kom laborilo. Vorto venanta de la Latina : dolabra.(France, Angle e Germane : doloire).

'domotiko' : totajo dil moderna tekniki e di informatiko posibligante kontrolar la sistemi di la domo e vizas solvar la problemi e sekurigar la komforto dil konstrukturi ed hemi. (Italiana, Hispana, Franca). En la Angla la vorto esas : « home automation ».

'«dorftrottel»' : Germana vorto signifikanta : neinteligenta vilajano.

'drono' : mikra aervehilo senpilotista.

ekosistemo [Ekol.] Sencese interrelatanta ensemblo de 'biocenozo' e biotopo [A. ecosystem I F écosystème I G Ökosystem I H ecosistema I R ekosistyema].

eskalatoro : Mashinala eskalero ek movanta gradi, por transportar personi adsupre ed adinfre inter diferanta etaji o niveli, precipue en granda butiki, aeroportui, subtera fervoyala stacioni, edc [AF escalator I H escalera mecanica, escalera automatica I R escalator].

etno : popolo, gento (veninta de la Greka ethnos). En Ido, ni havas la vorti etnologio ed etnografio. La Linguala Komitato adoptis pulo parolanta Kelta linguo.

'gaga' : senila ed/od imbecila.

gentrifiko* : Od aristokratigo. Existas kande en chefurbo od importanta urbo, la lokala borgezaro kompras chipe domi ed apartamenti en povra kvartero e pose aranjas oli komfortoze e mem luxoze segun propra gusto e pokope ekpulsas de ta loko la proletarii.

«ghee»' : klarigita butro uzita por la Indiana koquarto.

“globetrotter” : aventurema voyajanto qua trairas la mondo. (Angla vorto)

‘gombo’ : (Abelmoschus esculentus) anke nomizita “okra” esas legumo e kondimento. Ol manjesas en India, nord-Afrika, Proxim-Oriento e sud-Usa.

‘ideogramo’ : en certena skribarti ol esas signo qua reprezentas litero o vorto.

‘idiolekto’ : Maniero partikulara parolar propra a un persono.

‘infrastrukturo’ : Totajo del produktera forci e del produkto-relati qui konstitucas la materiala fundamento dil socio.

‘interludo’ : Inter du spektakli, che teatrejo o cinemo, od inter du emisi che-televizione, kurtatempe duranta komedieti ed/od amuzivi. (E.F.I.)

‘jaggery’ : «jaggery» qua anke skribesas «jaggeree» esas nerafinita sukro preparita per varmigar palmo-siropo. Ol uzesas por koquar dishi en la Indiana sub-kontinento (India, Sri Lanka, Pakistan).

judao* : Nomo atribuita al gento dil Hebrei por ne konfundar li kun la japoniana kombat-arto.

‘judo’ : Kombat-arto de Japoniana origino.

‘kalceo’ : sinonimo di shuo. (vorto de latina origino)

‘kataristo’ : La kataristi esis hereziani precipue trovebla en sud-Francia e qui kombatesis energioze dal katolika Eklezio dum la XIIIma yarcento per kruc-milito duranta dum preske kinadek yari.

‘kindo’ : homala ento de la nasko til la adoleco (til 15 yari cirkume)

‘klaxono’ : sonora avertilo dil vehili.

‘knemido’ : Luxoza pedovesto militistal quan la Greki dil Homerala tempo surhavis.

‘kobrao’ : venenozo serpento di tropikala regioni.

‘konfinamento’ : por ekiro-restrikto o quaranteno.

‘logotipo’ : Grupo de literi o de signi uzata kom emblemo di societo od fabriko-marko komercial. (vorto internaciona sub la formo logo, ma logo ja existas en la L.I. por navala utensilo). En la Franca existas la vorto « logotype » rare uzata, ma havanta la sama senco kam « logo » . Me do selektis ol por idigar olu ed evitar konfundo. Ica vorto existas anke sub ica formo en la Hispana.

‘lontana’ : altra vorto por : fora.

‘lukumo’ : orientala dolcajo.

‘okurar’ : evento qua efektigesas. E.g. : «La grand evento qua esis la nasko di Ido okuris ante la unesma mondo-milito».

‘ »mandala »’ : Tibetana pikturo qua montras cirklo en quadrato kun tre diversa aspekti e kolori. Ol esas supozata esar suportilo por atingar la spiritala veko.

‘manikeismo’ : La manikeismo esas absoluta lukto inter du kontrea principi. Ol esas anke maniero judikar ulo sennuance kom tote bona o tote mala.

‘mansio’ : sinonimo di domo (latina vorto)

‘megapolo’ : giganta civito. (radiko trovebla en la Angla e Franca idiomi)

‘metroo’ : Lor la Ido-renkontri di 2014 en Paris, la ldisti volis uzar ica vorto por la subtera treno. E nur ica vorto pro ke li judikis ke « subtera treno » esas tro longa. Konseque, me rezolvis adopter ol.

‘mujiko’ : basaklasa rurano en carala Rusia.

‘neolitiko’ : Lasta periodo dil prehistorio.

‘NIFO’ : Ne identigita fluganta objekto, nomata anke fluganta diski od en kelka lingui : fluganta subtrasi. On supozas ke li vehigas extertorani en lia internajo.

‘onomancio’ : Kapableso predikar per la literi di persono-nomo, lua futuro.

‘optimizar’ : Ita vorto existas en la Angla, Franca e Germana patuazi. On povas vicee uzar sen steleto la vorto maximbonigar.

‘paleolitiko’ : Periodo di la antiqua stonepoko komencinte aproxim du milion yari ante nun e durinta til la debuto dil agrokultivo.

‘pan’ : Ita prefixo, venanta de la Greka linguo, uzesas en multa Europana lingui. Ol signifikas : tote, komplete.

‘pandemio’ : epidemio qua extensesas a la tota mondo.

‘patuazo’ : nacionala, naturala, o matralla linguo. Interlinguo ne povas esar patuazo. Venas de la Latina patriensis qua signifika : patralla (matralla) linguo.

‘piktogramo’ : en certena skribarti ol esas mikra desegnuro qua reprezentas litero o vorto.

‘pucho’ : stroko di stato, violentoza chanjo di guvernerio. Germana vorto adoptita en plura Europana lingui.

‘radiofono’ : mashino por recevar brodkasti. La vorto radiofono vizas evitar la posibla konfundo dil vorto radio kun sunala od altra radii.

‘resursi’ : la resursi esas la richaji pri qui lando disponas. Oli esas anke la kapablesi e la interna richaji di persono od organizuro.

‘rocketo’ : Kosmospacala mashino provizita per specala motoro. Angle : rocket, Germane : rakete, France : fusée.

‘samurajo’ : Gardisto. Nomo dil membri dil anciena militistal klaso en Japonia.

‘senso’ : Instrumento qua konvertas mezuri a fizikala quantesi. Vorto trovebla en omna DEFIRS-lingui, ecepte la Franca (Angla, Germana, Hispana, Italiana, Rusa).

‘sinkronaleso’ : Misterioza koincidi neexplikebla rationale o per ja existanta cienco o savo.

‘shako’ : Militistal kapvestajo tre segunmoda dum la XIXma yarcento.

‘shamanismo’ : Praktiko di qua la skopo esas mediacio inter la mondo di la homi e la spiriti dil naturo.

‘smartfono’ : Moderna poshtelefono anke surnomizita « telefono inteligenta » en plura lingui. Omna DEFIRS-lingui konocas ita vorto venanta de la Angla „smartphone“.

‘soyao’ : Planto di qua la grano esas fabo oleoza. Ol esas veninta de la varma regioni di Extrema-Oriento. Ma la plu multa Idisti preferas la formo : soyo.

‘sponso’ : meceno.

‘termoluminecenco’ : kaloral lumifado.

‘TM-efekto’ : Sentimento di antipatio quan on havas nekoncianta e nevole kontre lando e lua resortisanti, quankam li esas senkulpa, pro la mala agi da un de lua civitani kontre onu.

‘toponimo’ : Lok-nomo. Vorto de Greka origino trovebla en omna DEFIRS-lingui.

‘tornado’ : vortica ventego.

‘totalitera’ : rejimo di Stato en qua omna povi apartenas ad unika partiso qua toleras nula opozo.

‘trajekto’ : surirenda voyo por irar de loko ad altra loko. Ed anke la ago surirar ica voyo por efektigar onua voyajo. (vorto trovebla en la Hispana, Angla, Franca)

‘yo’ : popul-vorto signifika : saluto. Ol esas trovebla en la Usana Angla linguo ed en la Japoniana.

‘xenofobio’ : kontre-stranjera odio. Vorto de Greka origino trovebla en plura fonto-lingui di Ido.

SINONIMI

‘jame’ : nulatempe

kalceo : shuo

‘lontana’ : fora

mansio : domo

‘sovente’ : ofte

‘travalio’ : laboro

‘ye bon merkato’ : chipa

‘donar la bonveno ad’ : aceptar

GRAMATIKALA VORTI

‘ergo’ : do, konseque.

‘itaque’ : pro to, pro ico, camotive.

‘nihilominus’ : malgre to, malgre omno.

‘quoniam’ : pro ke.

‘utinam’ : utinam dicesas kande on deziras ke ulo esez reala o realeskez : «Utinam li venos morgo

TRADUKURO DI MODERNA VORTI

arobase : robo (informatiko)

«convivial» : Ita vorto qua existas en la Franca ed en la Angla signifika : gastamika.

«compromis» : Ita radiko qua existas en diversa Europana lingui, miskomprenesas da la plu multa ldisti. Ol ne devas konfundesar kun la ldisto : kompromiso, olqua havas tote altra senco. La maxim bona posibla tradukuro esas kurta perifrazo : meza solvuro.

« drone » : senhoma vehilo komandata deextere.

hashtag : dieza vorto (informatiko)

«to optimize (E), optimiser (F), optimieren (G)» : Me ja supre enduktis la vorto optimizar* ma on povas anke tradukar sen asterisko e facile komprenesar da omna ldisti per la vorto : maximbonigar.

site (archéologique) : loko (arkeologia).

«sociétal» : Ita tote recenta vorto en la Franca linguo e qua ne troveblas che omna dictionarii, nule relatas a la vorto societo en Ido, ma a la socio. Tamen ol havas diferanta senco de sociala, nam ne parolesas pri la sociala ordino ma pri lua strukturi. La maxim bona tradukuro en Ido, semblas a me esar : prisocia. E.g. «Ceci est un phénomène sociétal» = «lco esas prisocia fenomeno».

totalitaire : totalitera (uzata da S.Quarfood en 1938). Ma on povas anke uzar : totalitara. lca listo de vorti ne esas exhaustiva e povos kompletigesar future. Me ne volas diskutar abstrakte, ma me agas konkrete per tradukar e redaktar teksti e me koaktesas uzar o krear vorti qui ne esas oficala, ma qui esas bezonata pro la neceseso bone komprenesar.

IVAIN O LA KAVALIERO KUN LEONO

[Rezumo di lo preirinta : *Che la korto di rejo Artur, kavalieri interdisputas ed ula de li komencas rakontar un de lua aventuri eventinta en stranja etoso ed akompanata da stranja e desquietiganta marveli. Quik pos ca raporto s-ro Ivain rezolvas departar ed ipsa serchar aventuro. Il ocidas misterioza kavaliero e persequesas da iracoza turbo. Pose, il asistas l'enterigo di ca kavaliero. Tandem, il amoreskas lua vidvino. Ma elta trauras e ne volas konsolacesar. Tamen, elua servistino chanjigas pokope elua opiniono ed el sucesas venigar lua protektato. Ilu tante plezas a la siniorino ke mariajo rezolvesas ante la veno di rejo Artur. Lor la veno di ca suvereno granda festo eventas en la*

siniorio Landuc. Ma pose, Ivain koaktesas da lua kompanuli departar e livar sua yuna spozino. Ye la fino dil unyara fristo pos lua departo grantita da lua spozino ad il, servistino venas koram la rejo e la nobeluli por denuncar lua trahizo ad elua siniorino. Ivain divenas fola e fugas en foresto. Kompatema mulieri okupas su pri il. Ilu balde risaneskas e pruvus lua militistala valoro. Pose, il departas de ta loko e salvas leono atakata da giganta serpento. Ivain retroiras a sua hemo, ma il havas ibe mala surprizo e trovas enkarcerigita servistino qua olim tre helpis lu. Il rezolvas salvar elu, ma antee il mustas pasar nokto en stranja kastelo ube il impozas a su neposibla tasko. E, yen venas subite hororinda giganto.]

Opoze ad il, la giganto arivas e precipitas su ad ilu rapidege kun sua spisego. Sinioro Ivain atingas il meze la pektoro per frapo qua trapikas l'ursofelo ; la sango qua spricas del korpo utiligesas da il kom sauco por trempar la fero di sua lanko. La giganto abatas adsur lu tante forta frapo di spisego ke il flexigas il sur la sel-arko. Sinioro Ivain prizentas la espado per qua ilu savas fortege frapar. La giganto deskovris su neprudente ; tro fidante sua forteso, il omisis surhavar homarmaro. Ivain springas ad il, kun espado en la pugno, e, per la akutajo, ne per la platajo, il frapas lu talmaniere ke il talias a lu grilo sur la vango. L'altru replikas tante

violentoze ke Ivain sinkas sur la kolo di sua milit-kavalo.

Tainstante, la leono herisesas e preparas su sokursar sua mastro ; furianta, lu saltas bruske, akrochas su a la giganto e fendas quale lu agus lo por kortico la viloza pelo dil giganto ; sub la pelo, lu arachas granda peco di la hanco di qua lu tranchas la ligamenti e la muskuli. La giganto liberigas su energioze ; ilu mujas e bramas quale tauro, nam la leono vundis il serioze. Ilu levas per du manui sua spisego e volas frapar, ma il falias : la leono retrosaltis. La frapo perdesas e falas proxim sinioro Ivain, sen atingar ulu. Sinioro Ivain levis sua espado e frapis lu dufoye dum atingar lua korpo. Ante ke

l'altru povis protektar su, il separabis a lu la shultro de la busto per la aristo dil espado. Lor la duesma frapo, il atingis lu sub la dextra mammo ed il plunjis la tota lamo dil espado aden lua hepato. La giganto krulas mortanta. La falo di granda querko ne facabus, me kredas, plu granda frakas-bruiso dum krular.

Omni qui esis che la kreneli volis vidar ca maestrala stroko. On povis lore saveskar qua esis la maxim rapida : omni kuris a la kureo quale hundi qui pos longatempe duranta persequo jus kaptis la bestio. Yen quale, rivaesante pri rapideso, omni precipitis su a la loko ube la giganto jacis, ed havis beanta boko vers la cielo. La sinioro ipsa kuris adibe kun lua omna kortani ; la filiino anke kuris adibe same kam elua matro. Quala joyo nun por la quar fratuli, pos la terorinda malaji quin li subisis ibe !

Koncernante sinioro Ivain, li omna savas bone ke esus van esorco retenar lu, irgo quo povez eventar. Li do suplikas ilu retrovenor por distraktar su e repozar su, quik kande il finabos lua tasko en la loko ube il adiras. Ilu respondas ke il povas nulo promisar nam il ne povas previdar kad il

desembarasos su bone o male. Ma il dicas al sinioro sua volo ke lua quar filii e sua filiino prenez la nano ed irez por trovar sinioro Gauvain, kande li saveskos ke il retrovenis. Il deziras anke ke li naracez ad il quale Ivain kondutis, nam ico esas neutila prodajo olta quan onu ne diskonocigas.

« Tala prodajo, li dicas, certe ne tacesos, ico esus neyusta. Ni agos exakte to quon vu volos. Ma dicez a ni to quon ni povos dicar kande ni esos koram ilu. Quala personon ni devos laudar, pro ke ni ne savas quale nomizar vu ?

-Dicez nur a lu, il respondas, kande vi esos koram lu, ke me dicis a vi ke mea nomo esas la Kavaliero kun Leono. Adjuntez ad ico venante de me, me pregas vi, ke il konocas me bone e ke me konocas ilu bone, mem se il ne savas qua me esas. Yen omno quon me demandas a vi. Oportas nun ke me departez de hike, nam nulo desquietigas me plu multe kam la fakto esir tro longatempe kun vi. Ante ke dimezo esos pasata, me havos granda laboro facenda altraloke se me povos arivar adibe justatempe. »

(Duro sequos)

NEKROLOGO – ALFRED NEUSSNER

Dum la 27ma di junio 2023, la eminenta Idisto Germana Thomas Schmidt savigis ni ca trista informajo :

« La famoza Germana Idisto Alfred Neussner mortis ye la 16ma di junio 2023 en Berlin en la evo di 95 yari. Eberhard Scholz informis me pri la trista afero ante 10 dii.

Alfred Neussner esis bone konocata en la Ido-movado ed esis la spozulo dil Ido-poetino Heidi Neussner.

Il asistis multa Ido-konferi, e kunorganizis konferi en Germania. Olim che konferi il kustumale adportis sua stoko de Ido-libri por vendar oli al asistanti.

Il anke editis Ido-revui exemple Ido-Saluto! »

Me adjuntas, nam ico havas sua importanceso ke il esis anke notora Buddhisto e tale durigis Idala tradiciono, depos la komenco di nia movimento, ke sempre esis Buddhisti en ol. Il tradukis un de la santa libri dil Buddhismo, nome la Dhammapada ad Ido. Il interesesis pluse a la ekonomikala teorii da Silvio Gesell e tradukis plura librete pri ca temo. Tandem dum ke il esis ankore aktiva, il redaktis plura diserturi pri sua voyaji a diversa landi. Kom simpatianto dil Buddhismo me deziras a lu bona e felica rinasko (rienkarnigo). JM ::: - :::

La biblioteko di Alexandria

Mitala juvelo dil Antiqua Epoko

Kreita dum la IIIma yarcento ante nia ero por assembler la universala savo en loko unika, la biblioteko di Alexandria esis la maxim famoza dil Antiqua Epoko. Duamil yari pos olua destrukto, nov edificio apertis sua pordi en la sama loko.

Onu raportas ke lor lua kolmo plu kam 700.000 tomi e papiri pozesis sur la tabuli (στοιβάριον en la anciena Greka) dil biblioteko di Alexandria, juvelo di la homaro dum la Antiqua Epoko. La maxim eminenta savoji e cienco-exploranti di ta epoko frequentis ca « faro dil savo » di qua la skopo esis rekoliar la savaji di la tota mondo e tradukar li a la Greka. Destruktita per la homala manuo e la devasturi dil tempo, ol poslasis traco mital en la imaginaji. Dum la yaro 2002, ula *Biblioteca Alexandrina* apertis sua pordi sur lua supozata situeso, danke projeto realigita da UNESCO ed Egiptia.

Asembler la savaji dil mondo

En 331 a.K. Alexandros la Granda fondas urbo havante sua nomo en brancho di la delto dil fluvio Nil. Ptolemaïos I-a Sôter, qua recevis Egiptia pos la morto di ca famoza

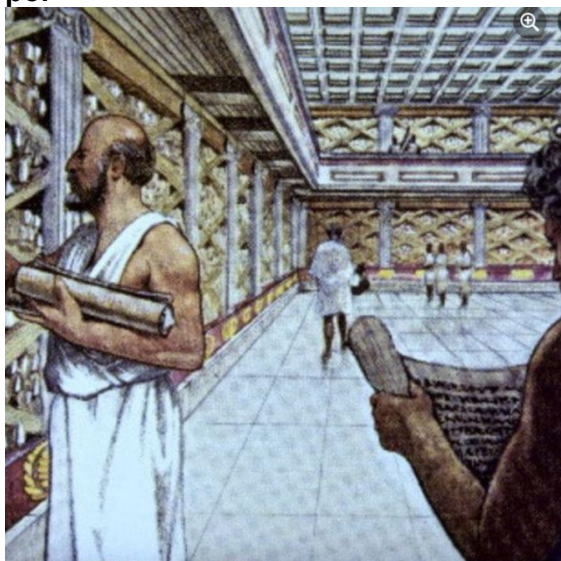
konquestanto Greka, divenigas Alexandria la intelektala centro dil Greke parolanta mondo. Ita ambicio esas anke olta di Demetrios Phalereus. Ca dicipulo dil filozofo Aristoteles trovis refujo en Alexandria pos ekpulsesir de la povo en Athina, urbo quan il direktis de 317 til 307 a.K. En 288, ilu persuadas la rejo di Egiptia konstruktigar en sua chefurbo edificio qua povus assembler « la libri di omna populi di la mondo ».

Ptolemaïos I-a demandas lore al suvereni e guvernanti quin lu konocas sendar ad il la verki di lia ciencozi ed intelektozi. Demosthénes opinionas ke co reprezentus aproxime 500.000 volvaji. Por irar plu fore en sua serchado dil savaji di la mondo, la monarko Egiptiana imperas ke la navi qui eskalas en la portuo di Alexandria, olqua esas komercala centro inter Oriento ed Ocidentio, pagez taxo

konsistanta ek manuskripti. Singla mar-
vehilo tale livras al biblioteko la
skriptaji kontenata en sua internajo,
olqui esas transkopiata e tradukata a la
Greka. Kopiuro povas restitucesar a lu
pose ; ica « kapitalo dil navi » povas
konsideresar kom l'ancestro di la legale
depozita libri.

Savozi ed eruditi

Kad ico esas mito o realeso ?
Demetrios supozeble konvinkis
Ptolemaïos ke la libri di la lego
Judaismal esis havonta sua plaso sur
ca tabuli. La suvereno invitis lore
sepadek-e-du sajuli di Yerushalayim
(Ierusalem) e sis reprezentanti di singla
tribuo di Israel por venar sejournar sur la
insulo Pharos en la skopo tradukar a la
Greka la tomi dil Hebrea Biblo. Ita
tradukuro di la « Torah » kontenata en
kin tabuli esus produktinta to quon onu
nomizas la « *Pentáteukhos* » (« kin
libri » en la Greka) o la tradukuro di le
Sepadek (referante ad olua 72
tradukisti), t.e. la Anciena Testamento
por la kristani. Lo esas anke en ca
biblioteko ke on selektabus skribe la
definitiva versiono dil *Iliado* e dil
Odiseo da Homeros. Pokope, la
biblioteko di Alexandria divenas centro
por

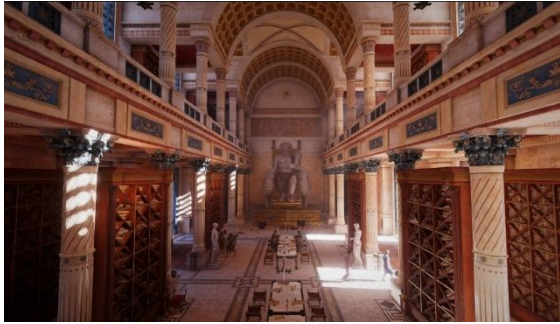
(Viziteri dil Biblioteko di Alexandria dum la Antiqua
Epoko)

lernado ube interkrucumas savozi ed
eruditi. La matematikisto Eukleides ibe
esus establisinta la fundamentala texti
di sua fako, Erasthotes esus
kalkulinta ibe la surfaco dil planeto
Tero, Arkhimedes esus pensinta sua
principo pri flotacebleso, Herophilos
esus kreinta la fundamenti dil
anatomio, l'astronomo e geografo,
Ptolemaïos esus observinta la astri por
kalkular lia pozeso, edc.

La poeto Greka Kallimakhos di Kyrene,
duesma sucedanto di Demetrios che
l'ofico di bibliotekisto, redaktis en ca
loko la unesma katalogo racional pri la
Greka literaturo : la Tabeli dil personi
en singla feldo dil savo e la listo di lia
skribaji. Nur kelka fragmenti di ta
klasifiko alfabetal pri la autori e lia verki
(notizita e komentita) qua kontenesis en
120 volvaji, transmisesis a ni danke
citaji en posa texti. Nuntempe, ni
konocas supozeble nur 6% de oli dum
ke lor olua kolmo, la biblioteko di
Alexandria kontenis inter 700.000 e
900.000 tomi, t.e. la equivalento di
aproxime 125.000 libri.

Un destrukto, plura faktori

Plura kauzi alegesas por explikar la
desaparo di ca templo dil savo. Inter oli,
Iulius Caesar. Dum lua milito kontre
Pompeius, en 49 a.K., lua trupi
incendiabus la navaro di Alexandria. La
fairo dum propagesar supozeble
destruktis parte la urbo e la biblioteko.
Lor la IVma yarcento di nia ero,
patriarko Theophilos, per imperar la
spoliado dil templi pagana di ca urbo,
incitabus kristana fanatiki spoliar ol
parte. Altra fonti, redaktita da kristani
dum la XIIIma yarcento, asertas ke lor la
VIIma yarcento, generalo Amr ibn al As
esus incendiigita ol dum la tempo dil
kapto di Alexandria dal mohamedani.

(Chambro por lektado en la Biblioteko di Alexandria dum la Antiqua Epoko)

Ad ita omna hipotezi, oportas adjuntar la devastera efiki dil sismi e mareegi qui frapis plurafoye la portuo di ca antiqua civito., same kam la konsequantaji di klimato humida sur la fragila papiri. La devastadi dal tempo e la neintereso por la kulturo antiqua povus anke explikar la destrukto di ca mitala biblioteko.

Rinasko dum l'auroro dil XXIma yarcento

Se la arkeologi nulatempe trovis mem la minim mikra traci di olua fundamenti, nova « Bibliotheca Alexandrina » konstruktesis inter 1995 e 2002 danke pekuniizo internaciona di 220 milion dolari, realigita da UNESKO, Egiptia, la Gulfo-landi, nombroza Stati e privata donacanti.

Konceptita da esquadro ek yuna arkitekti Norvegiana, ca konstrukturo es enplantacata sur la hipotezala loko di olua famoza ancestro, en bordumo di la kornico di Alexandria. Kom homajo al Suno-Deo Râ, « ta qua genitas la vivo ed ofras a la homi la savo », lu adoptas la formo di giganta disko havante 160 metri ye diametro inklinante su vers la maro. Lua envelopilo ek granito di Assuan grabesas per 4.000 literi ekirinta de plu kam 120 lingui. Olua giganta lekto-chambro (20.000 m² e 2000 plasi) dispozesas etajatre sur sep niveli havante formo di seglonavi. Olua muri perforesas per nichî pensigante pri olti qui olim aceptis la papiri. Konkernante lua plafono, sustenata da 620 koloni havante formo di lotus-flori, ol adportas lumizo natural danke lumoputei asociita a blua e verda kaptili, pensigante pri la maro e la vejetantaro.

Duadek yari pos olua aperto al publiko, la nova biblioteko di Alexandria divenis olta klasifikata ye la unesma rango en Afrika e ye la sisesma rango kom Franclingua biblioteko en la mondo. Nome, olua tri oficala lingui esas la Araba, la Angla e la Franca. Singladie, ol donas la bonveno ad aproxime 3.000 vizitanti, Egiptiani e turisti, qui venas por konsultar lua 300.000 verki o respirar la emanaji ek 'lontana' (fora) parfumo di legendo.

(Segun artiklo da Marie-Hélène Servantie publikigita en *Les Veillées Des Chaumières*)

A ti qui deziras informesar pri la Ido-renkontro 2023 eventinta en Kassel e vidar videi pri ca importanta evento por la komunitato ldista, voluntez serchar la suba adreso che la interreto e kliktar. Bona spektado ! :

[Internaciona Ido-renkontro 2023 en Kassel - YouTube](#)

KELKA INFORMAĴI PRI LA MOVEMENTO

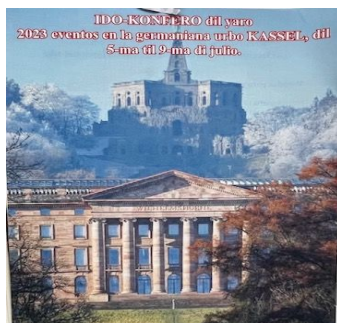
Diversa produkti kun Ido-motivi komendebla che Redbubble

Samideano Patrice Leiteritz kreis diversa produkti quale kamizi, tasi e cetere kun Ido-motivi, qua esas komendebla e komprebla che Redbubble. La kreinto dil produkti recevas mikra parto dil preco. Patrice donacos ica parto al Ido-organizuri. L'Anglalinguala situo kun l'Ido-produkti trovesas [hike](#). La Germanlinguala situo kun l'Ido-produkti trovesas [hike](#)

Aktivesi dil Idistaro ed altra aktivesi ed eventi favore Ido depos la yaro 2018

Ido-konfero 2023 eventis inter la 05ma e 09ma di julio 2023 en Kassel (Germania)

La Germana Ido-Societo r.s. aranĝis internaciona Ido-konfero 2023 dum la tempo inter la 05ma di julio 2023 e la 09ma di julio 2023 en Kassel pro ke en yaro 2023 esas la **100ma aniversario dil Ido-konfero 1923** en ca Germana urbo. Anke la eminenta Idisto ed olima prezidanto di ULI Hellmut Röhnisch naskis ed edukesis en Kassel. Pro to ni povis same quale en Dessau aktive promociar nia renkontro en la lokala jurnalaro. [Hike](#) trovesas videofilmeti kun raportoj pri la tri dii dil renkontro e pri la konferenco e kelka fotografuro facita

en Kassel.

Ila Profeto

Saturdio 2023-05-20: Samideano Gonçalo Neves kun joyo anuncas ke **jus** **aparis** **yena** **Ido-verko: Khalil Gibran: Ila Profeto**. Unesma libra edituro. Tradukita da Partaka. Espinho: Editorio Sudo 2023. 75 p. (pdf-edituro). Ol esas direte deskargebla [hike](#). On povas anke lektar o foliumar ol, sen deskargar ol [hike](#).

Ad-avane nr. 36 redaktesis e transsendesis

Saturdio 2023-04-01: *Ad-avane!*, ofical organo dil Hispan Ido-Societo, numero 36, kolorizita, 48 paĝini, ĝlacita papero,

interesiva kontenajo, redaktesis e transsendesis. Indexo di Ad-avane 36 trovesas [hike](#).

Nigra Amazono di Marso

Lundio 2023-04-24: Nigra Amazono di Marso, cienco-fiktivajo da Leigh Brackett, tradukita da Brian E. Drake. Erik Jon Stark, Terano ek Merkurio, luktas kontre la Lordo Kiaran e lua volfatra klani e kombatas la stranja enti ultre la Pordi di Morto qui volas vinkar Marso. Ol enkarĝesas che la retsituo [archive.org](#). Indexo dil verki enkarĝita trovesas [hike](#).

Ita omna informaji trovesas che la interretala situo ido.li. Se me obliviis mencionar recenta ed importanta novaji, me demandas ad Idisti savigar lo a me e me publikigos la indijata informaji. Predanko.

PARTAKA

Nia Valenciana samideano Partaka esas tre important elemento di nia movimento. Singladie, il publikigas poemeti, e konstante, informaji pri lo eventanta diale - same kam inviti por partoprenar la semanala videokonfero arivanta singlasaturdie - che la forumo IDISTARO. Ita publikigaji transmisesas a le FB IDISTI ed INTERLINGUO. La adepti di nia Linguo Internaciona, qui ne konektesas a la forumo IDISTARO, konsultez le aludita FB.

LA YUNINETO MARYVONNE

La yunineto Maryvonne esis servistino che olda muliero, qua laborigis elu multe e qua reprimandis elu ofte.

Dum la tota jorno el mustis frotar, balayar, vishar, netigar e, kande el finabis, la malvolanta mulieracho donis ankore ad elu facenda dentelajo.

Uladie, el judikis ke Maryvonne ne suficante laborabis. El inkluzis elu funde di korto, en hangaro obskura, plenega per musu e rati, dum jetar ad elu kelketa pano sika. El dicis ad elu : « Tu restos en ca loko dum la tota jorno e dum la tota nokto, e se morge tu ne facabos tua dentelajo, tu esos itere punisata. »

Maryvonne ploris dum longa tempo.

Kande el esis kelke konsolacita, elu regardis adsupre e vidis, en angulo di la hangaro, bela kuko ek mielo. Abeli, qui livabis sua abeluyo, selektabis la hangaro kom hemo.

Maryvonne manjis bona pan-loncho indutita ye mielo, nam la abeli permissis jentile ad elu prenar kelkete ek lia provizuri.

En altra angulo, araneo mikrega, flav araneo havante nigra punti, acensis e decensis, tranante jolia filo arjenta e texante sua telo. Qua delikata dentelajo facis ca mikra araneo !

Lore, Maryvonne dicis a lu : « Ho bela mikra araneo, se tu volus facar por me mea dentelajo quan me ne komencis laborar, e qua mustas esar pronta morge matine, forsan me ne esos frapata ! »

Ma l'araneo ne semblis audar elu, e Maryvonne, tre fatigata, su kushis sur la sulo por dormar.

El dormeskis, bersata per la kanto da grilio e, ye la morga dio, lor elua veko, el trovis an sua pedi bela volvajo ek dentelo.

Elu pensis : « Lo esas probable bona feino qua travestiis su kom araneo por helpar me. »

Elu serchis lu omnaloke por dankar lu, ma l'araneo departabis.

(Segun E. Le Mouel. *Rakonti dil oldino Fantic*)

Ekologio

Ita religiala fratuli en la departmento Orne formacas la unika komunitato ekologia di Francia

Li instalesas proxim Flers, departmento Orne. « La salari kreskas bone cayare, ma ne la pastinaki. » Tale parolas frato Emmanuel Derkenne, meze sua gardeno, kultivata en permakultivo* (permananta agrokultivo) ed il esas ibe en feldo fitanta kun ilu. Depos 11 yari, il esas membro kun tri altra frati *dil unika religiala komunitato ekologia di Francia*, che la prioreyo Saint-François de La Carneille, en Athis-Val-de-Rouvre, departmento Orne.

Ni arivis hike danke proba rezolvita dal frataro dil monaki. Lo esas la departmento Orne qua atraktis nia atenco pro la fakto di nia ekologia orientizeso.

Frato Emmanuel Derkenne

Eceptajo

Instalata en la anciena domo dil kongregaciono di la regulierini dil Providenco di Sées, ita quar fratuli esas eceptajo en Francia. « Ne esas altra komunitato simila » agnoskas frato Dominique.

Singladie, la *motivizo ekologia* esas lo precipua di lia labor-tempo.

Ni meditas pri maniero vivar konformesante al postulaji dal Evangelio e dal protekto di nia planeto.

Frato Emmanuel Derkenne

Sur la repasto-tablo, la karno ekskluzesas dum un dio singlasemane. « Lor la cetera tempo ol prizentesas nur dum la dejuno. » La legumgardeno posibligas furnisar la yarala necesaji por legumi.

Ekologia diagnozo

Singlayare, la frati reflektas pri nova agadi. « Nia komunitato esas etiketizita Eklezio Verda », substrekizas Emmanuel Derkenne. Ni probas efektigar nia propra diagnozo ekologia dum probar plubonigar nia ekologia agadi.

Il dicas pluse : « Ni rifacigis recentamente la fenestri e ni prizus alimentar la tualetuyo danke mikra aquobaseno en la gardeno. » Ekologia diagnozi anke efektigesas en la kirki e parokii. « Co esas la mikra agi qui posibligas chanjigar la kozi », remarkigas frato Paul Baracetti.

Sentebligar

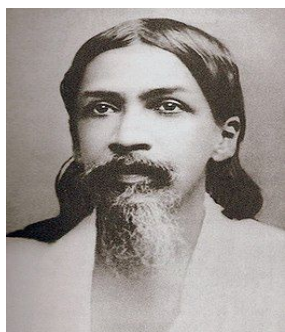
Omni implikata en la vivo lokal, de la klubo dil oldi til la komitato dil festi ultre labori di gardenkultivado, la frati volas sentebligar al ekologio. « Per moyeno dil etiketo Eklezio Verda, ni probas diskonocigar la problemaro ekologia. Ni propozas diversa animaji same kam la festo dil Kreado dum oktobro »

L'okazono anke donar altra imajo pri l'Eklezio. « Ol ne plus atraktas en Francia. Ni devas reflektar qualamaniere ni povas rivivigar ol. »

Ita frati opinionas ke ni omna koncernesas e l'ekologio povus esar levero.

(Segun artiklo interretal)

Sri Aurobindo

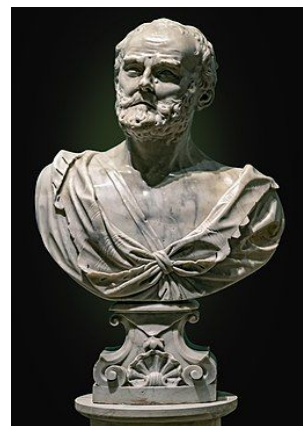

Ica Indiana mistikulo e filozofo (1872-1950) naskis en Calcutta. Lua amba genitori esis Bengaliani. De 1879 til 1893, lu studiis en la maxim bona skoli Angla e tale aquiris vasta kulturo Ocidental. Lu dominacis maestrare la Angla, ma anke lu parlernis la Latina, anciena Greka, savis tre bone la Franca, Italiana e Germana. Lu redaktis en la Angla preske omna lua filozofiala verkaro. Retroveninte ad India, ilu laboris de 1893 til 1906 en l'administrerio dil stato Baroda, lore lu studiis la Hinduista kulturo e filozofio dum lernar la Sanskrita e plura lingui di India. Tale lu divenis apta esar ponto inter l'Europana ed Indiana

kulturi.

De 1906 til 1910, lu politikumis aktive e preparis la menti por la futura agado da Gandhi favore a la nedependo di India. En 1908-1909, lu enkarcerigesis dum un yaro. En 1910, il instalis su en la parto di India koloniigita da Francia, nome en la urbo Pondichery. Lu cesis omna politikala aktiveso quik de ta tempo e konsakris su a sua spiritala fako. Lu divenis « guru » (spiritala mentoro) e fondis « ashram » (spiritala doceyo). Notinda, tamen ke dum la duesma mondo-milito, il esis tre fervorosa opozanto a la nazismo, nam il opinionis ke la vinko di ca ideologio esus civilizala e kulturala kataklismo por la homaro.

La texto sube ekstraktas de lua libro DE GREKIA TIL INDIA. En la dicita verko, il redaktas esayo pri la filozofio dil Greka pensero Ἡράκλειτος (Herakleitos) judikata segun lua savo dil Ocidentala ed Indiana kulturi. En ica verko evanta de ilua yuneso (1915), il aludas idei qui esas surprizanta kande oli venas de mistikulo. Ita idei memorigas da ni la sentenco da Nietzsche : « Milito e kurajo facis plu multa kozi granda, kam la hom-amo... ». Per lektar ca texto, on povas konciar ke Sri Aurobindo ne esis nur filozofo ma anke, ulamaniere, poeto.

Herakleitos

FILOZOFIO

PRI LA MILITO

« Quala esas la naturo di taambio ? Lo esas la lukto « eris », lo esas la milito, « polemós ! » Quala esas la regulo, quala esas la rezulto dil milito ? Lo esas la Yusteso. E quale ita Yusteso agas ? Per justa tenso e justa kompenso dil forci, qua produktas la harmonio dil kozi, e konseque, konjekteble, lia stabileso. « La milito esas la genitoro di omna kozi, di omno la rejo » ; « la diveno di omno dependas de la lukto » ; konocar ica lukto esas konocar la Yusteso ». Tala esas lua precipua sentenci tateme. Unesmavide, ni ne intelektas pro quoambio esas lukto. Lukto ya esas, ma pro quo ne existus anke konsentita e pacozaambio ? Herakleitos ne volas ico ; nula paco esez ! Lu interkonkordus kun la moderna Germani pro opinionar ke la komerco ipsa esas secciono di la Milito. Certe existas komerco, vari po oro, oro po vari, ma la komerco ipsa, ed omna kondicioni qui cirkondas olu, guvernesas per potenta e mem violentoza koakto, dal universalafairo. Lo esas to quon il intencas expresar kande il parolas pri la deini Furii qui persequas la suno. « Pro timo di Li, dicas le « Upanishad » (tradicionala docado spiritala dil Hinduismo NDLT), la vento suflas...e la morto vagas. » Ed inter ica omna existanti esas konstanta forteso-probo ; lo esas per ol ke mantenesas lia mezuri. Ni intelektas ke il esas justa, nome il komprenis la komencala aspekto dil kosmala Naturo. Omno en ol esas forci-shoko, e per ica shoko, per ica lukto, dum interskrachar, dum interkombatar, la kozi ne nur komencas existir ma anke mantenas lia existo. Kad « karma » ? Kad legi ? Ma diferanta legi interopozas ed intershokas, e lo esas per lia tensi ke mantenesas la mondo-equilibro. Kad « karma » ? Lo esas la koaktanta judiciado da eterna Potento koaktera, lo esas la deini Furii qui nin persequas se ni violacas lia mezuri.

La milito, tale asertas Herakleitos, ne esas nur neyusteso, kaosatra violento ; ol anke esas yusteso, la nura speco de yusteso posibla. De ta vidpunto, ni devas itere agnoskar ke il esas justa. Lo esas per la spensita energio e lua valoro ke determinesos la rezulti, e kande du forci interafrontas, lore energio-spenso signifikas forteso-probo. Kad la rekompensi ne devos atribuesar a la forto segun lua forteso ed a la feblo segun lua febleso ? Tale esas vere la prima lego, adminime en la mondo, quankam ol esas temperata ibe per la helpo da la forto a la feblo, helpo qua, se on reflektas bone pri

ol, ne esas koakte neyustajo nek violaco dil mezuri, irgequo povus pensar tateme Nietzsche ed Herakleitos. E kad ne esas kelkafoye nemezurebla forteso dop la febleso, t.e., la forteso ipsa qua esas la rezulto di la presi facita sur la opresati e qua produktas sua terorigiva reakto, t.e. la retroiro dil arm-arko, Zevs, la eterna Fairo, ico esante atencoza a lua mezuri, kad ?

Ne nur existas milito inter un existanto ed altra, inter un forco ed altra, ma anke interne di singlu existas eterna opozo, tenso di la kontreaji, ed ita tenso ipsa kreas l'equilibro qua esas necesa por la harmonio. Konseque la harmonio esas prezenta, nam la kosmo ipsa, en lua

pleneso, esas harmonio ; ma lo esas pro ke en lua proceso la kosmo esas milito, tenso, opozo, equilibrio di eterna kontreaji. Ne povus existir vera paco, ecepte se on opinionas ke paco signifikas stabila tenso, povo-equilibro inter enemika forci, ulaspeca reciproka neutrigo di ecesi. La paco povas krear nulo, mantenar nulo, e la prego da Homeros por ke perizez la milito inter la dei ed inter la homi esas monstrala absurdajo, nam ico signifikus la mondo-fino. Povas esar periodope fino, ne per paco o rikoncilio, ma per la flagrado, per atako dal Fairo, « to pur epelton », fulguranta judicio e kondamno. La Forteso kreis la mondo, la Forteso esas la mondo, la Forteso per sua violento mantenas la mondo, la Forteso finigos la mondo – e rikreos ol eterne. »

TAO-TE-KING Sequo triadek-e-duesma

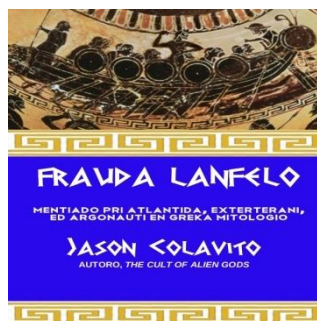
LXXI

Konocar la nesavo,
co esas la suprega bonajo.
Ne havar quo esas la savo,
co esas malajo.
Por esar libera de malaji,
oportas sufrar pro ca malajo.
Se la Sajo ne sufras,
lo esas pro ke lu sufras de ca malajo ;
yen pro quo il ne sufras.

(Duro sequos)

Kin libreti da Jason Colavito

Lundio 2023-08-14: Brian E. Drake tradukis kin libreti da Jason Colavito pri temi historiala, mitologiala, literaturala, e ciencala: [Hororo e cienco](#), pri la hororo-jenro e cienco; [Frauda lanfelo](#) pri la uzo di mitologio ed

historio por ofrar baroka teorii; [La Origini di la spaco-dei](#) pri la influo di la verki di H. P. Lovecraft por la teorio pri anciena astronauti; [Anciena bombi atomala](#) pri la aserto ke milito nukleala eventis dum anciena epoki; e [Misterii di anciena Nord-Amerika](#) pri teorii ke Kristoforo Kolombo ne unesme deskovris le Amerika. Indexo dil verki enkargita trovesas [hike](#).

Sioro Vento e Siorino Pluvo

Rezumo di lo preirinta : *Povra muelisto di qua la spozino esas malada e qua dronesas en mizero advokas sioro Vento. Ilta venas ed askoltas bonvolante la rurano. Pose sequas siorino Pluvo qua esas same bonvolanta. Ma balde la sinioro dil vilajo prenas omna sparaji de la muelisto. La muelisto obtenas magiala barelo de sioro*

Vento. Ma la sinioro dil vilajo audas parolar pri ol e fine prenas ol. Kom puniso pro lua febleso la muelisto esas frapegata da malfacanta spirito. Ma, pose, il sucesas vendar la kontenuyo dil mala spirito a sinioro barono e ganas multa pekunio. Regretinde, pos nelonga tempo, feudala milito eruptas.

Sen parolar pri co a sua spozino, il prenis sua ferizita shui, sua bastono e sua lana mantelo, ed iris tre fore til ke lu trovis la bordo dil maro e la groto dil Westo. Grizacha jornolumo regnis en ca groto; nedika nebulo velizis la enireyo di ol, e la humideso exudis tra la roki. Mikra spiriti flugetis ibe kun ali simila a flosi. Dum pasar, li jetis aquo adsur la nazo di Jean-Pierre e dicis nelaute: -Ni humidigez, trempez ta neoportuna persono. Ni perforez lua mantelo. Ni penetrez tra lua shui. Ma Jean-Pierre plulevis la kolumo di sua mantelo e marchis audacoze til la fundo di la groto. Il trovis ibe Siorino Pluvo cirkondata da griza nimfi, langoranta e kaptita da katarreto quale elu. On esis lore dum la somero; la pluvo profitis pri co por akumulizar provizuri. La spiriteti adportis unope la guti de aquo quin la suno forprenis de la maro, en la riveri, la boski, la marshi e la prati. La nimfi recevis ta guti de aquo en ora kupi e jetis oli pose en granda cisterno. Kande Siorino Pluvo videskis Jean-Pierre, elu ociteskis, pose elu mungis su, e dicis a lu per lamentinda voco:

-Quo esas ta tedanta persono qua venas perturbar mea hemo?

-Siorino respondis la muelisto, me esas Jean-Pierre, en la hemo di qua vu kelke repozis longatempo ante nun. Vu promisis a me interesesar pri la fato di mea filio. Mikra Pierrot evos balde sep yari, me venas por pregar vu facar ulo por ilu. Il meritas lo pro sua sajeso, pro ke ilu ja savas lektar fluante.

-Quon tu volas ke me facez por lu?

-Siorino me esas povra rurano, qua ne havas idei. Me ne savus quo imaginar; ma me havas fido a vu.

-Tu esas rustikacho! dicis Siorino Pluvo dum sternutar, tu venas trublantar me, e tu ne mem savas quon tu volas! Oportas tamen, desembarasesar de ta viro. Pro ke lua filiulo savas lektar, on donez a lu mea granda buxo kupra kun la vergo e la libro di qua la tranchuro esas orizita. Se la mikra Pierrot esas min stulta kam sua patro, lo esas suficanta por richigar lu. La spiriti adportis la granda buxo kupra, la vergo e la libro di qua la tranchuro esis

orizita. Jean-Pierre pozis omno sub sua brakio e fugis kurante.

VIII

Mea spozino, dicis la muelisto anhelante dum arivar adheme : Yen splendida donaco quan Siorino Pluvo ofris a me. El asertis ke se nia yunuleto Pierrot esas min stulta kam me, esus en ica buxo ulo qua povus richigar ilu.

-Deo mea ! klameskis Claudine tu havis ankore sekretajo quan tu ne dicis a me ? Quale esas posibla ke tu ne savigis ol dum tante longa tempo ? Qua esas Siorino Pluvo ? Quo esas ica kupra buxo ? Parolez quik, me deziras nemediate informesar pri ca sekretajo.

Jean-Pierre naracis ke il vizitesis da Siorino Pluvo dum la sama nokto kande Sioro Vento venabis, ed el promisabis ad ilu bonfacar al mikra Pierrot ; quale il iris ad elua hemo en la groto dil Westo, e quale el ofrabis ad il la kupro buxo, la vergo e la libro di qua la tranchuro esis orizita.

-Esperinde, dicis Claudine tremante, ke ne esas ula nova giganto en ca buxo !

esperinde ke ca omno ne finos plusafoye per bastonofrapi !

-Ho mea matro dicis la puerulo Pierrot, donez a me la libro ; me vidos to quo skribesas en ol.

Pierrot apertis la libro di qua la tranchuro esis orizita, ed ilu lektis ita vorti skribita ye la frontispico : « *Dek-edu komedii reprezentata dal marveloza marioneti dil kupra buxo ed inventita da Siorino Pluvo, por amuzar la yunuleti e la yunineti.* »

-Frapez sentime per la vergo, klameskis Pierrot ; ita buxo esas teatro di marioneti.

La muelisto pozis la kupra buxo sur la tablo, prenis la vergo e frapis sur la kovrilo. Quik la marveloza buxo apertesis ; la avana fako falis, ed onu perceptis teatro klotata per reda kurteno. Mikra bujii acendita formacis la rampo. On audis la tri frapi qui savigis ke la teatrajo esis komenconta ; la kurteno-telo levesis, ed on videskis bela dekoruro reprezentanta foresto.

(Duro sequos)

NIA POEZIALA ANGULO

VESPERIMAJO

Pacoz vespero sinkas sur la ruri ;

Natur dormeskas dolce ; sur la traiti

Di ol fluktuas di la krepuskulo

La valo delikat, ed ol ridetas – Ita charmiva,

Ridetas qual' infanto dormeskanta

Inter la brakii di sua patro,

Qua plen de amo vers lu su inklinas ;

Lua deal regardo sur ol haltas,

Lua respiro suflas karezante – Sur la vizajo

(Da Nikolaus Leno tradukita da *Andreas Juste*)

Informajo da Gonçalo Neves publikigita che la **FB** Ido

Recente aparis la unesma papera Ido-verko ca-yara. Ol esas klasikajo dil Germana literaturo, tradukita da Günter Schlemminger:

Gerhart Hauptmann: *Voyo-gardisto Thiel. Bahnwärter Thiel*. Bilingua edituro. Tradukuro: Günter Schlemminger. Berlin: Germana Ido-Societo, 2023. 80 p. (Ido-lektajo, kayero 9.)

Til nun aparis entote 9 Ido-verki en 2023.

Rezumo di lo preirinta:.. *Pos ke lua fratulo Ménélaos vundesis, rejo Agamemnôn incitas zeloze la Akhaiani a milito balde komenconta. Lor la kombati Zevs intervenas favore al Troiani. La rezultajo esas necerta. La rejo dil Dei esas tre deskontenta pro eventuala revolto da Hèrè ed Athènè ed intencas reaktar severe. Il donas avantajo al Troiani. Pose la Akhaiani debatas pri la rezultanta situaciono e li fine rezolvas irar adche la heroulo Akhillevs. Ca granda militisto donas kordiale la bonveno a li en sua hemo e li negocias tre oportuna*

kondicioni por ilu en la skopo instigar il itere partoprenar la kombati favore al Akhaiani. Ma la heroulo esas tre nedezirema askoltar la propozi facita ad il. Ito produktas granda aflikteso che lua samgentani. Olda militisto pregas Akhillevs rikonciliesar kun lua kompanuli. Ma ilta refuzas. La Akhaiani esas senesperigita.

Ma, irez ! Kurez vers la navi ; advokez Aias ed Idoméneus. Koncernante me, me iras por trovar la deala Nestôr, en la skopo ke lu levesez e venez vers la sakra grupo dil guardi, e ke lu komandez a li. Li askoltos lu kun plu multa respekto kam irga altra persono, nam lua filiulo esas lia chefo, kun Mèrionès, la kompanulo di Idoméneus. Lo esas a li ke ni donis la komando dil guardi.

E la brava Ménélaos respondis a lu :

-Quale oportas obediar tua impero ? Ka me restos meze li, dum vartar tu, o kad me retrovenos rapide vers tu, pos avizir li ?

Lore la rejo dil homi, Agamemnôn, respondis a lu :

-Restez, por ke ni amba ne erorigez venante hazarde la unu vers l'altru, nam la kampeyo havas multa voyi. Parolez laute survoye e konsilez l'atenco. Adjurez singla militisto ye la nomo di sua ancestri e di sua decendanti ; laudez omni, e ne exprez superbeso. Oportas ke ni agez tale per ni ipsa, nam, quik del tempo dil bersilo, Zevs impozis a ni ca pezoza tasko.

Tale parolinte, il konjedis sua fratulo, pos avizir lu saje, ed il iris adche Nestôr, princo dil populi. Ed il trovis lu sub sua tendo, nefore de lua nigra navo, kushanta sur dika lito. E cirkum ilu jacis sua armi havante diversa reflekteti, la shildo, l'amba lanci, e la kasko cintilifanta, e la precoza espadozono quan zonizis la oldulo kande il armizis su por la terorinda milito, kande il duktis sua trupi ; nam il ne lasis su opresar per la trista oldeso. E, levetinte su, havante sua kapo apoginta sur brakio, il parolis tale al Atréido :

-Qua tu esas, qua venas sola vers la navi, tra la kampeyo, meze la nokto nigra, kande omna mortiva homi dormas ? Ka tu serchas ula guardano od ulu ek tua kompanuli ? Parolez, ne tacez dum proximeskar a me. Quon tu bezonas ?

E la rejo di la homi, Agamemnôn, respondis ad il :

-Ho Nestôr Nèlèiade, famoza glorio dil Akhaiani, rikonocez l'Atréido Agamemnôn, ilta quan Zevs opresas inter omni per senfina labori, til ke la suflo indijesez da mea pektoro e ke mea genui cesez movar. Me vagas tale, pro ke la dolca dormo ne abasas mea palpebro, e ke la milito e la ruino dil Akhaiani konsumas me pro sucii. Me tremas por la Danaani, e me trublesas e mea kordio ne plus esas ferma, ed ol saltas adexter mea sino, e mea glorioza membri fremisas. Se tu savas to quon oportas entraprezar, e pro ke tu ne dormas, venez ; ni irez proxim la guardani, e ni saveskez kad, fatigegata, li dormas ed oblivias vigilar. La enemika militisti ne esas fora, e ni ne savas ka li projetas kombatar dum ca nokto.

Lore la kavalriano Gerenniana Nestôr respondis ad il :

-Ho Atréido Agamemnôn, tre famoza rejo di la homi, la prudenta Zevs forsan ne grantos ad Hektôr omno quon lu esperas : e me judikas ke il sentos suafoye kruela sufri se Akhillevs manifestas sua iraco funesta. Ma me sequos tu volunte e ni advokos la cetera chefi : la Tydéido famoza per sua lanco, ed Odyssevs, e la ajila Aias, e la robusta filiulo di Phyleus, e la deala Aias anke, same kam rejo Idoméneus. La navi di ta personi esas tre fora. Tamen, me blamas altagrade Ménélaos, quankam me amas lu e veneracas lu,

mem se tu iraceskus pro co kontre me.
Pro quo lu dormas e lasas tu agar
sola ? Il devus ipsa ecitar omna chefi,
nam neflexebla neceseso tormentas ni.

La rejo di la homi, Agamemnôn,
respondis ad il :

(Duro sequos)

Amuziva lektado pri Til' Strigospegul'

TILL STRIGOSPEGULO

La triadek-e-unesma rakonto

Dicas quale Strigospegul' cirkumvagadas kun kranio di mortinto por emocar per co la gehomi, e tale lu recevas multa donacaji

En omna landi Strigospegul' konocesis pro sua malico, ed ube il ja unfoye esabis, ibe il ne esis bone acceptata, ecepte la kazo, kande il vestizis su altramaniere, e ke onu ne rikonicis ilu. Konseque e fine eventis ad il, ke il ne plus audacis nutrar su pro nelaboro e tamen il esis yuna havante bona humoro ed anke aquirinta suficanta pekunio por efektigar diversaspeca trompaji. Ma kande lua friponeso konoceskis en omna landi e ke lua nutrivi komencis indijesar de lu, lore il reflechis quale agar e pri to quon il

-Ho oldulo, kelkafoye me instigis tu blamar ilu, nam il esas ofte neglijema e ne volas agar, ne pro ke il indijus inteligenteso od aktiveso, ma pro ke il regardas me ed expektas ke me donez exemplo ad il.

povus obtenar sen laborar. Ed il
intencis simular esar reliquiovendisto e
kredigar ke il

kavalkis kun santajo en la lando. Lu do vestizis su ensemble kun dicipulo segun maniero di sacerdote e prenis kranio di mortinto ed enkadrizis ol per arjento. Lore il venis a la lando Pomeria, ibe la sacerdoti tendencas plu al drinkado de alkoholaji kam a la predikado. E, konseque, kande exemple en vilajo esis feriofestoj o mariajoj-festoj od altra kunveno da rurani, lore Strigospegul' iris adibe e dicis al sacerdote, ke il volas predikar ed anonciar al vilajani la santajo, por ke li lasez su emocigar. E to quon il recevos kom ofrajo, il donos la duimo di co a lu. Tale la nulsavanta sacerdoti lore kontenteskis pri co, se ya li ricevabus pekunio. E kande la plu multa gehomi esis en la kirko, lore il acensis sur la prediko-katedro e dicis ulo pri la Anciena Testamento e paroleskis pri la Nova Testamento kun la arĥo e la ora sitelo, en qua trovesis la cielal manao, ed ultree parolis, ke en ol esas la maxim granda santajo. Ed intertempe il parolis pri la kapo di Santa Brandano, qua esabis santa viro, di qua il havas la kapo, e ke imperesis ad il, rekoliar pekunio, danke ca kapo, por konstruktar nova kirko. Ed icon il devas agar nur per pura valorajo. Ke pro sua vivo il ne prenez donacajo da muliero qua esas adulterantino, e ti qui esas tala homini, ke elti stacez tranquile. « Nome se eli donacos ulo a me, e se eli esas kulpoza pri adultero, me ne prenus co, ed eli shamus koram me. Segun ico, savez konformigar vi. » Ed il prizentis a la gehomi por kisado la

kranio, olqua forsan esabis la kapo di forjisto, quan il prenabis ek la tombeyo. Lore il donis al rurani la benediko ed ekiris la prediko-katedro por stacar avan la altaro. E la sacerdote kanteskis e sonigis sua kloshti. Lore la maligna e la benigna mulieri iris al altaro kun sua ofrajo, tante klemis su al altaro ke eli anhelis. E pri eli cirkulis mala rumori – e ne sen motivo – iti volis esar le unesma kun sua ofrajo. Lore il prenis la ofrajo di malignini e di benignini e refuzis nulo. E tante plu ferme la simpla homini kredis a lua ruzoza friponajo, pro ke eli opiniis, ke ne esas pia la muliero qua stacas tranquile. Same, ta qua ek la mulieri ne havis pekunio, elta ofris ora od arjenta ringo. E sempre singlu atencis pri la altra, kad el anke ofras ulo. E ta qua ofrabis ulo, elta pensis, konfirmir sua honoro e desaparigar per co sua mala reputeso. Anke esis kelki, qui ofris du- o trifoye por ke la gehomi videz ico e cesigez la mala rakontachi pri eli. Ed il recevis la maxim bela ofraji pri qui antee ulo simila onu nultempe audis. E pos prenar la ofraji, lore il imperis sub puniso di exkomuniko ad omni qui ofrabis ad il, ke li ne plus facus irga bubajo, nam li nun esas tote quita pri co. Lore se kelka kulpinti asistas, il ne volas riceviri lia ofraji. Konseque omna mulieri joyis. Ed ad irga loko ube Strigospegul' iris, ibe lu predikis. E per co il richeskis, e la gehomi judikis ke il esis pia predikisto, tante il savis maestrale celar sua bubajo.

(Duro sequos)

« CA PORKACHO MORIN » (Novelo)

Recente skandalo sukusis la sporto en Hispania (ed en tota Europa), nome la prezidanto dil Hispana federuro di futbalo, Luis Rubiales, impozis kiso al sportistino Jenni Hermoso pos la finalo dil mondala futbal-kupo. Il suspensesis provizore de sua ofico ed esos probable judiciala konsequantaji. Ca kazo esas tre simila a novelo dal Franca aŭtoro Guy de Maupassant e titulizita : « Ca porkacho Morin ». Adapto di ol publikigesas sube.

1862 - Morin esas prosperanta komercisto provincala qua por sua aferi vizitis Paris. Il esas facinata per la vivo en ca chefurbo e, malgre ke il ne plus esas tre yuna, revas nur pri sexuala aventuri. En la treno qua retrovehigas lu a sua hemurbo, il esas sola dumnokte en vagono kun bela ed afabla yunino ridetanta a lu. La tenteso esas tro forta...

Subite, sen avertar, il avancis, prizentante sua manui, kun gurmada labii e, sizante elu per sua tota brakii, il kisis el.

La porkacho Morin

Quik el staceskis, klamante : « Helpez ! sokuurso ! », ululante pro teroro. Ed el apertis la trenopordo ; el agitis sua brakii ad-extere, fola pro pavoro, probante saltar, dum ke Morin perturbita, persuadita ke el precipitos su sur la voyo, retenis el per elua jupo dum stoterar : « Siorino...ho ! siorino. »

La treno plulenteskis sua irado, haltis. Du employati precipitis su vidinte la desesperanta signali dal yunino qua falis en lia brakii balbutante : « Ca viro volis... volis...violacar... violacar... » Ed el

esvanis.

On esis en la fervoyala staciono di Mauzé. La jendarmo prezenta surloke arestis Morin.

Kande la viktimo ridivenis koncianta, el efektigis sua deklaro. La reprezentanto dil statale aŭtoritato facis protokolo. E la kompatinda merceristo povis irar a sua hemo erste vespere, minacata per judiciala persekuto pro violento kontre la bona mori en publika loko.

Taepoke me esis chefa redaktisto dil jurnalo *Fanal des Charentes*, e me vidis Morin, singlavespere, che la Kafeerio dil Komerco.

Quik de la morga dio di lua misevento, il venis a me, ne savante quale agar. Me ne celis ad il mea opiniono : « Tu esas nur porkacho. Onu ne kondutas tale. »

Ilu ploris ; lua spozino frapabis il ; ed il previdis la bankroto di sua komerco, lua nomo en la fango, senhonorigita, lua amiki, indignigita, ne plus salutis il. Me fine kompateskis ilu, e me advokis mea kunlaboranto Rivet, mokemacha vireto e bona konsilanto, por praktiki lua avizo.

Il instigis me vizitar la imperiala prokuratoro, qua esis un de mea amiki. Me retrosendis Morin a sua hemo e me iris adche ta oficisto.

La porkacho Luis Rubiales imitanto dil porkacho Morin

Me saveskis ke la asaltita homino esis yunino, Damzelo Henriette Bonnel, qua jus obtenabis en Paris sua diplomo di instruktistino e qua, ne plus havante genitoroj, pasis sua vakanco che sua geonklo, honesta mikra borgezo di Mauzé.

To quo igis grava la situaciono di Morin, lo esis la fakto ke la onklo plendis judiciale. La statal advokato konsentus ne plus okupesar pri ca afero se la plendo esus reaktata. Yen to quon oportus obtenar.

Me retroiris adche Morin. Me vidis lu en sua lito, malada pro emoco e chagreno. Lua spozino, granda kerlino ostoza e barboza, molestis il sencese. Elu duktis me en la chambro dum klamar opoze a me : « Ka vu venas por vidar ca porkaĉo Morin ? Yen, ilu, la viracho ! »

Ed el stacis avan la lito, havante sua pugni sur la hanchi. Me konocigis la situaciono ; ed il suplikis me irar por renkontrar ta familio. Ca komisiono esis nefacile efektigebla ; tamen me aĉceptis ol. La kompatindulo ne cesis repeter : « Me certigas a tu ke me ne mem kisis elu, no, mem ne. Me juras lo a tu ! »

Me respondis : « Co ne es importanta, tu esas nur porkaĉo. » E me prenis mil frankoj quin il abandonis a me por uzar li quale me judikis ke to esus necesa.

Ma pro ke me ne audacis riskar me sola en la domo di la parentoj, me pregis Rivet akompanar me. Il konsentis ; e du horoj plu tarde, ni sonigis an la pordo di jolia ruo-domo. Bela yunino venis por apertar la pordo a ni. Lo esis certe elu. Me dicitis deslaute a Rivet : « Ho, me komencas komprenar Morin. »

L'onklulo, s-ro Tonnelet, esis precize abonanto dil *Fanal*, fervoroza samideano politikal qua aĉceptis ni kordiale, gratulis ni e klemis nia manui, pro ke il esis entuziasmoza havar en sua hemo l'amba redaktistoj di sua ĵurnalo. Rivet dicitis diskrete a me proxim l'orelo : « Me kredas ke ni povos aranĝar l'afero di ca porkaĉo Morin. »

Pro ke la nevino forirabis, me paroleskis pri la desfacila questiono. Me aludis la skandalo e la sordidigo dil reputeso di la yunino pos tala afero ; nam nulatempe on kredus ke parolesis nur pri simpla kiso.

Ca viro semblis esar hezitema, ma il povis rezolvar nulo sen sua spozino qua retrovenos erste tarde vespere. Subite, il dicitis : « Me havas bon ideo, me proponas a vi dinear e kushar hike amba ; e, kande mea spozino retrovenabos, me esperas ke ni trovos solvo. »

Ni aĉceptis l'invito.

Rivet ed il komencis parolar pri politiko, koncerne me, me akompanis la yunino qua esis vere charmanta. Me probis kun granda presorgi adoptigar da elu mea vidpunto. Tote ne jenata el askoltis me quale ulu qua tre amuzesas.

El rideskis. « Lo esas vera to quon vu dicas ! ma me pavoris, e, kande on pavoras, onu ne plus rezonas sencoze. Pos intelektir la situaciono, me tre regretis mea klami ; ma esis tro tarda. Devas anke dicesar ke ca stultulo su ĵetis sur me quale furiozo, sen dicar ula vorto, havante vizajo di dementulo. Me mem ne savis quon lu volis de me. »

Me riparolis jokante : « Siorino, konfesez ke il esas exkuzebla nam kande on esas koram vu, on deziras kisar vu. »

El haltis por regardar me e dicitis, quiete : « Koncerne vu ico ne esas lo sama pro ke vu ne esas tam stulta kam il, neanke tam leda. »

Konseque di ta frazo, la raportanto kisas la yunino kun elua kompleta aprobo. Dum la nokto il mem sukcesas kushar kun elu sen granda rezisto e felicigas el. Danke lua sexuala prodaji il ganas la yuna muliero a la skopo pledata da il.

Ye ok kloki matine, la onklino arivis. La diskuto ne duris dum longa tempo. Ca benigna personi retraktis sua plendo, e me transmisus kinacent franki por la povri di la regiono.

Lore, on volis retenar ni por pasar ibe la jorno. On organizus mem exkurso por irar vizitar ruinaji. Henriette dop la dorso di sua parenti, signifis a me per la kapo : « Yes, restez. » Me aceptis, ma Rivet obstinis pri departar.

Me parolis aparte kun il ; me pregis il, me solicitis il ; me dicis a lu : « Esez afabla, mea kara Rivet, agez ico por me. » Ma il semblis exasperata e repetis opoze a me : « Me ne plus volas audar parolar pri l'afero di ca porkacho Morin, ka tu komprenas ? »

Tale me anke koaktesis departar.

Arivante a la kontori di *Fanal*, me videskis turbo qua vartis ni... On klamis quik del instanto kande on vidis ni : « Nu, kad vi aranjis l'afero di ca porkacho Morin ? »

E ni iris adche Morin.

Ilu jacis en fotelo, kun sinapismi an la gambi e kumpresi ek kolda aquo sur la kranio, il esis extiganta pro la angoro. Ed il tuis sencece, per tuseti da agonianto, sen ke on povez savar quale ca katareto kaptis lu. Ilua spozino regardis lu kun okuli di tigrino pronta devorar lu.

Quik kande il perceptis ni, il haveskis tremo qua sukusis a lu la karpi e la genui. Me dicis : « Co esas aranjita, sordidachulo, ma ne rikomencez. »

Il staceskis, sufokanta, prenis a me la manui, kisis oli quale olti di princo, ploris, preske esvanis, kisis Rivet, kisis mem siorino Morin qua repulsis lu per pulso aden ilua fotelo.

Ma il nulatempe risaneskis pro ca stroko, lua emoco esabis tro brutala.

En la tota regiono onu nomizis de lore nur kom « ca porkacho Morin », e ca epiteto travundis ilu quale espado-frapo singlafoye kande il audis ol. Kande bubacho en la strado klamis : « Porkacho », ilu turnis instinte sua kapo. Lua amiki charjegis lu per hororinda jokachi, dum questionar lu, singlafoye kande li manjis shinko : « Kad esas peco di tu ? »

Il mortis du yari pose.

Koncerne me, pro ke me volis prizentar me por divenor deputato, en 1875, me iris vizitar interesoze la nova notario di Tousserre, sioro Belloncle. Altastatura muliero havante plena formi e bela aceptis me.

-Ka vu ne rikonocas me ? elu dicis.

Me balbutis : « Ma...no...siorino. »

-Henriette Bonnel.

-Ha ! E me divenis pala.

Elu semblis esar perfekte komforte, e ridetis dum regardar me.

Quik kande elu lasabis me sola kun sua spozulo, il prenis mea manui, presante oli quale se il volus triturar li : « De longa tempo, kara sioro, me volas irar renkontre a vu. Mea spozino tante parolis a me pri vu. Me savas...yes, me savas en qua trista cirkonstanci vu konoceskis el, me savas anke quale vu esis perfekta, plena de sentemeso, de takto, de devoteso pri l'afero... » Il hezitis, pose pronuncis deslaute, quaze il artikulus grosiera vorto : « ...Pri l'afero di ca porkacho Morin. »

Anciena joki

Avaro divenis blinda ed iris konsultar okulisto. «Quon vu demandas por facar l'operaco dil katarakto ? » « Mil franki ». L'avararo volis marchandar, ma lo esis vana. L'operaco esis facata ye l'unesma okulo e sucesis ecelante. Joyoza l'avararo klamis : « Me vidas perfekte ». – « Nu, al altra okulo », dicitis l'okulisto. « Un instanto » respondis l'avararo, « vu demandis mil franki por la tota operaco. To esas kinacent franki po okulo. Or, un okulo suficas, vidar anke per l'altra esus luxo. »

-Rejo Georgo I.(unesma) voyajis tra mikra urbo en Holando. Dum la chanjo di la kavali, il iris en gasteyo e demandis tri fresha ovi. Kande il questionis, quon il debas, la restoristo respondis : « Duacent floreni ». « To ne povas esar », dicitis la rejo tote surprizata, « ovi mustas esar tre rara hike ». – « Tote ne, sinioro ; en ica lando esas multa ovi, ma reji esas che ni rarajo ».

Segun docolibro da Albert Noetzli

L'ADOLECANTINO DE GRANDMARSHO

Da Selma Lagerlöf (tradukita da J. Lundborg)

Esas en tribunalo sur la ruo. An la tribunal-tablo, en la fundo sidas olda judiciisto, longa viro forte konstitucionita kun larja grosiera vizajo. De plura hori il esis okupata per traktar akti l'una pos l'altra, e fine il sentis tedoso e tristoso. Ne esas facila savar, kad esas la varmego e la mal aero en la tribunala salono, qua tormentas il, o kad il divenis malhumora pro okupado per ta omna meskina konflikti, qui manifestas quanta deskonkordo, senkompato e ganemeso, regnas inter la homi.

Il precize komencis traktar un de la lasta akti di ica dio. Koncernas edukala kontributo.

Ta afero ja traktas duforte, e la protokolo di la lasta kunsido lektesas.

On saveskas unesme, ke l'akuzanto esas povra adolecantino, e ke l'akuzato esas mariajita viro. Pluse on informesas, ke l'akuzato deklaris, ke l'akuzanto neyuste e nur pro ganemeso akuzabis il. Il agnoskas, ke l'akuzanto dum ula tempo servis che il, ma ke il dum ta tempo ne havis irga afero amoralita kun el, e ke el ne havas yuro demandar irga helpo de il. L'akuzanto tamen persistis pri sua postulo, e pos ke on askoltabis kelka testi, l'akuzato impozesis a liberigar su per juro, altrakaze il kondamnesos a pagar kontributo edukala al akuzanto.

La du procesanti prizentas su e stacas l'unu apud l'altru avan la tribunal tablo. L'akuzanto esas tre yuna ed aspektas extreme pavorigita. El ploras pro timideso e devishas penoze la lakrimi

per volvita naztuko, quan semble el ne audacas desvolvar. El esas nigre vestizita, la vesti esas pasable nova, ma li fitas tante male, ke on esas inklinata kredar, ke el prontis li por povar aparar en decanta maniero koram la tribunalo. Pri l'akuzito on quik vidas, ke il esas richeta viro. Il evas cirkume quaradek yari ed aspektas alerta ed ajila. Stacante avan la tribunal tablo il havas tre bona posturo. Ma on remarkas, ke il ne konsideras kom plezuro stacar ibe, ma il anke ne semblas minime jenata.

Quik kande la protokolo esas lektita la judiciisto turnas su al akuzito e questionas il, kad il insistas pri sua nego, e kad il esas pronta jurar.

A ca questioni l'akuzato rapide respondas yes. Il komencas serchar en la jiletposho, ektiras atesto da la sacerdote, qua afirmas, ke il savas l'importo dil juro ed havas la yuro jurar.

Dume l'akuzanto duras plorar. El semblas esar nevinkeble timida, la okuli direktata vers la sulo. Pro timideso el til nun ne elevis la regardo tante, ke el povus vidar aden la vizajo dil akuzito.

Kande il enuncas sua yes, el tresayas. El pazas kelke adavane, quale se el havus ulo objeccionenda, ma lore el haltas. « Ne esas posibla », el semblas dicar a su ipsa, « ke il respondis yes. Me misaudis ».

Omnakaze la judiciisto aceptas l'atesto e samtempe signifas al ushero. Ca pazas al tablo por pozar la biblo avan l'akuzito.

L'akuzinto audas, ke ulu preterpasis el, ed el divenas nequieta. El esforcas su elevar la regardo suficante por povar vidar super la tablo, ed el observas, ke l'ushero diplasas la biblo.

Un plusa foyo semblas, quale se el intencus objeccionar, ma itere el hezitas. Esas ya ne posibla, ke il darfas jurar. La judiciisto devas impedar lo.

La judiciisto esas prudenta viro e bone savas la pensi e judiki dil vulgara homi en elua regiono. Il certe savas quante

severa omni li esas, kande koncernas mariajal aferi. On savas nula peko plu grava kam ta quan el facabis. Kad el ultempe konfesus ulo tala pri su ipsa, se lo ne esus vera. La judiciisto devus reflektar, a quanta desestimo nesuportebila el expozis su. E ne nur desestimo, ma omna altra malo. Nulu volas aceptar el kom servisto, nulu volas donar ad el laboro. Elua propria gepatri apene toleras el en sua domo, ma minacas omnadie ekspulsar el. No, la judiciisto devus konkluzar, ke el ne demandabus kontributo da mariajita viro, se el ne havus yuro pri lo. Il ya ne povus kredar, ke el mentiis pri tala kozo, ke el imprekus a su, se altru esus akuzenda kam mariajita viro. Se il esas konvinkita pri to, il devas impedar la juro.

El vidas ke la judiciisto lektas l'atesto atence. Pro to el komencas esperar, ke il intencas intervenar. Esas vera, ke il aspektas ponderema. Il direktas la regardo dufoye al akuzito. Ma nun l'expresuro di tedeso e nauzeo, qua reflektas su en lua vizajo, divenas plu perceptebla. Semblas, ke il ne sentas kompato ad el. Mem se elua akuzo esas vera, el ya esas mala homo, e la judiciisto ne povas sentar simpatio ad el.

Kelkafoye advere eventas, ke la judiciisto intervenas en ula proceso kom bona e prudenta konsilero ed impedas la du konfliktanti tote ruinar su reciproke, ma cadie lu esas fatigita e tedita, ed il nur aplikas la preskripti di la lego.

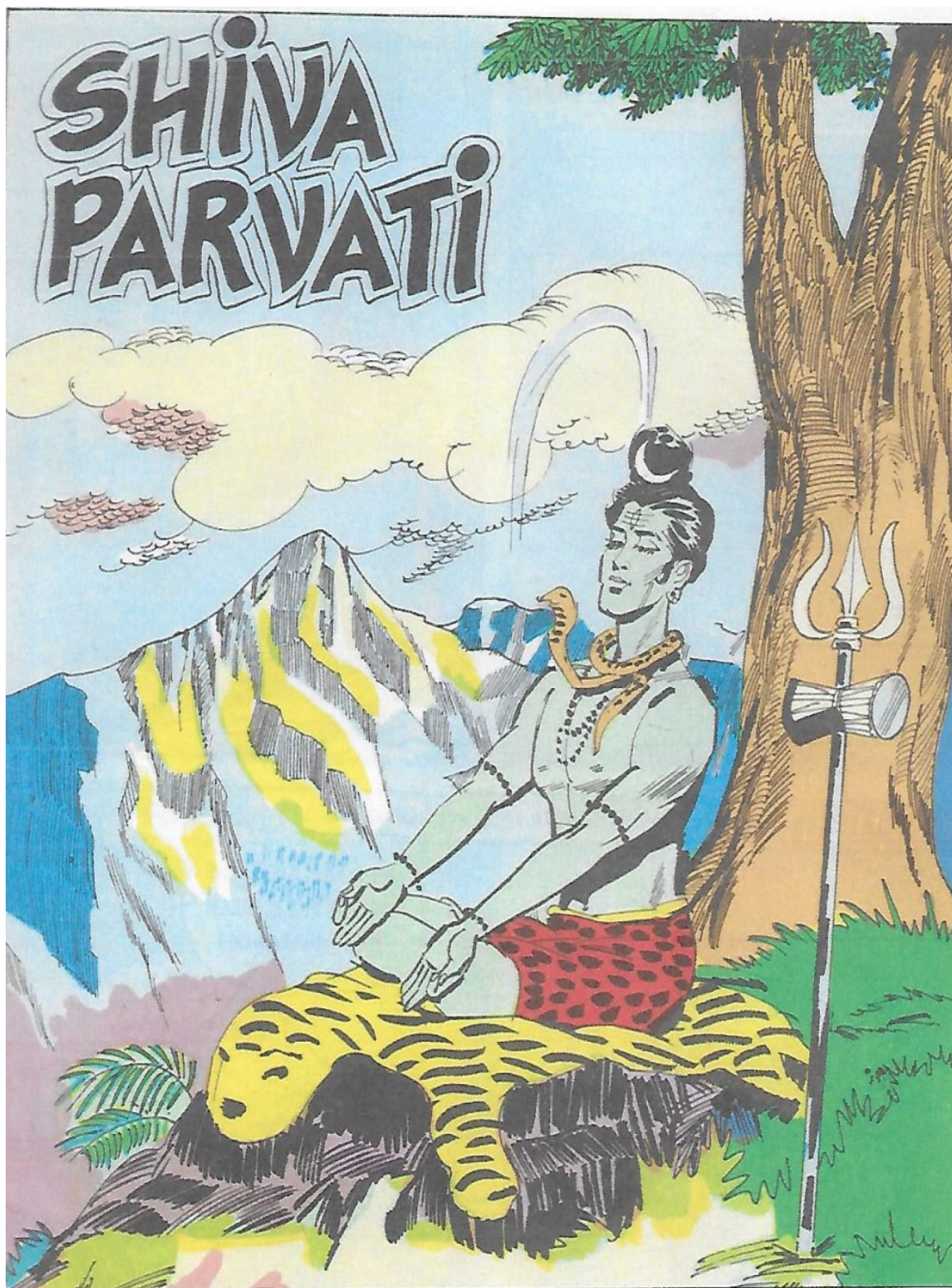
Il pozas l'atesto e per kelka paroli al akuzato remarkigas da ca, ke il ponderez la danjero di falsa juro. L'akuzato askoltas tam kalme kam antee, ed il respondas veneracoze e ne sen digneso.

L'akuzanto askoltas extreme pavorigita. El facas kelka impetuoza gesti e tordas sua manui. Nun el volas parolar koram la tribunalo. El kombatas violentoze kontre sua timideso e sua singluti, qui impedas el parolar. Omnakaze fine

rezultas, ke el ne povas dicar un audebla vorto.

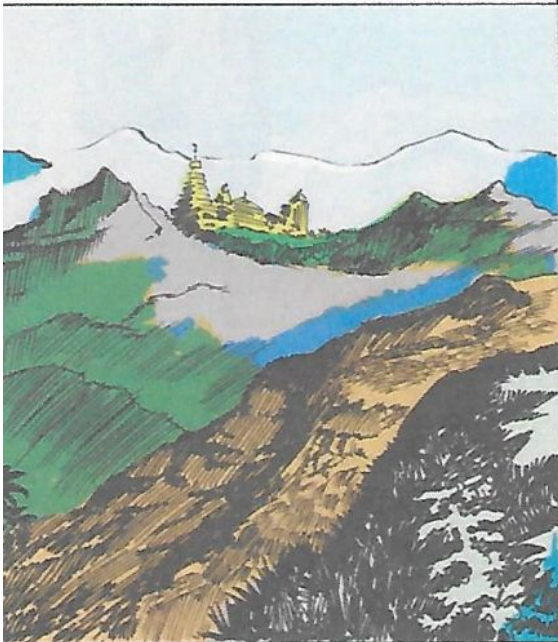
Do la juro eventas. Nulu impedos il false jurante perdar sua anmo.

(Duro sequos)

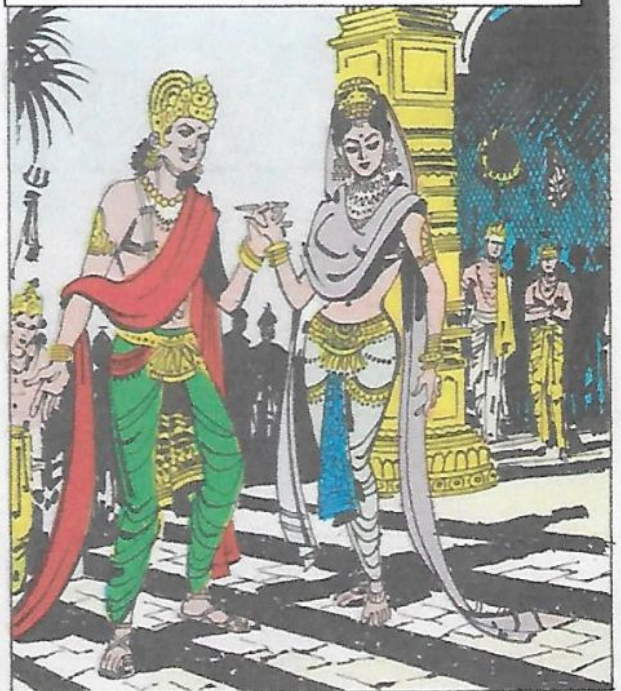

Pro ula neklara kauzo, Daksha, la bopatro di Shiva ne amis sua bofiliulo e ne perdis okazono shamigar ilu. Sati, la spozino di Shiva shamis esar la filiino di tala personacho, e preferis livar sua terala envelopo. Pos la morto di Sati, Shiva retroiris en la Himalaya por ibe meditar.

Proxime la foresto, ube Shiva
meditis, vivis Himavat, la
granda reĵo di ĉi montoj.

Il mariaĵis nimfo, la deala
Menaka.

Ed omna lia regnati veneracis li.

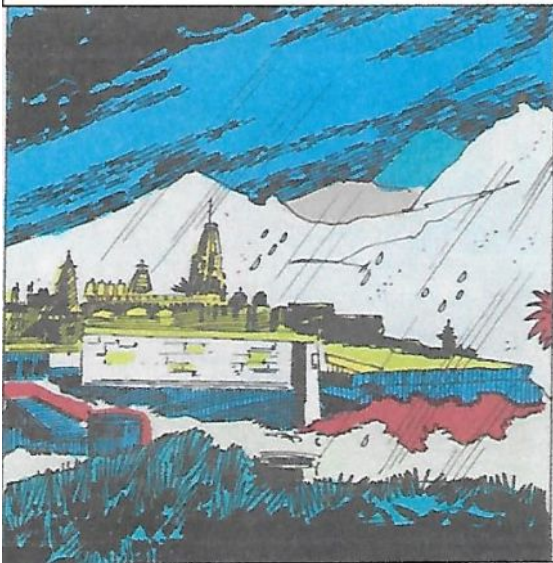
Uldie...

Menaka havis
filiineto, El esas
adorinda !

Ni nomizos
el Parvati!

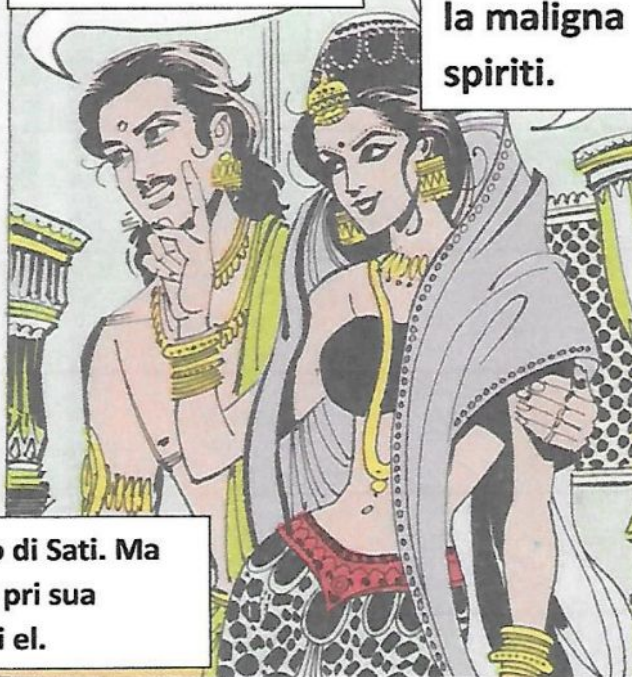

La naturo ipsa celebris la nasko di Parvati.

Parvati esis fakte la riinkarnaco di Sati. Ma cafoye el povis esar tante fiera pri sua fratulo quante ilco esis fiero pri el.

O, regardez quale bela esas nia filiino !

St, ne provokez la maligna spiriti.

El esis tante impetuoza quante bela e havis multa amiki.

Kaptez co, Parvati ! Ha ! Ha !
Tu itere faliis !

Me fatigeskas pri ca ludo ! Venez ! Ni retroiros adheme e ludos per pupeo.

Anglia : David Weston, dgweston@amserve.com

Luxemburgia : SteveWalsch, spw_@mac.com

Brazilia : Geraldo Bosch Junior, gbozjr@yahoo.com.br

Estonia : Anvarzhon Zhurajev, barcodex@gmail.com

Francia : Loïc Landais, loic.landais@wanadoo.fr

Germania : Alfred Neussner, alfred.neussner@ido.li

Hispania : Antonio Martinez Rubio, hispanahirundo@yahoo.com.es

Mexikia : José Cossio Ramirez, jlcossio@yahoo.com.mx

Nederland : Hans Stuijbergen, ido.info@hetnet.nl

Polonia : Vlado Yakovenko, polido@interia.pl

Rusia : Konstantin Yegupov, yk4ever@gmail.com

Suedia : Kjell H. Randehed, hedrande@hotmail.com

USA : Jerry Muelver, jmuelver@idomondo.org

Oficala situi dil ULI : www.ido.li

<https://www.facebook.com/pages/Uniono-por-la-Linguo-Internacional-Ido/137039776318962>

ULI-kontakto : sekretario@uli-ido.ovh

ULI membreso : 5 euri po yaro (inkluzas PDF-versiono di Progreso)

(nericha landi : 3 euri, inkluzas elektronika versiono di Progreso)

Progreso-abono : 10 euri (papera versiono)

ULI sempre povas promocar reprezentanti en plusa landi. Reprezentanti esez membri dil ULI. Sustenez Ido, sustenez la ULI ! Divenez membro dil ULI !

LANDALA PAGINI, FORUMI OD E-POSTAL ADRESI

Brazilia : <https://sites.google.com/site/ldobrazilia/>

Britania : www.ldolinguo.org.uk

Francia : <http://www.ido-france.ovh/>

Germania : <https://www.facebook.com/groups/130100070372986/>

Hispania : <https://www.facebook.com/IDO-Societo-Hispana-170226093384921/?fref=ts>

Korea : <http://vagnkarlsson.blogspot.kr/2014/04/ido-1-koreana-kurso-pri-idala-gramatiko.html>

Italia : <http://www.europa.idolinguo.com/Italia/>

Rumania : <https://www.facebook.com/pages/Ido-Linguo/160592427297509>

Suedia: <https://www.facebook.com.com/groups/1407433812605370/>

<http://www.ido-sverige.se/>

Nova Ido-verko da Gonçalo Neves

Gonçalo Neves: *Plu mult aero!* Kolekturo de 35 original Ido-poemi modesta (forsan ne la maxim mala da ica autoro), kun prefaco e mikra glosario da Nuno Lemos. Espinho: Editerio Sudo, 2023. 68 p. (pdf-edituro)

Ol esas direkte deskargebla che:

https://ia600501.us.archive.org/26/items/plu_mult_aero/Plu%20mult%20aero.pdf

On povas anke lektar o foliumar ol, sen deskargar ol, che:

https://archive.org/details/plu_mult_aero

Interesiva loko por nova verki literatural en Ido esas la pagino :
<http://www.ido.li/>

BLOGI

Listo segun alfabetal ordino :

Alciono

<http://alciono.blogspot.com/>

Antonio Martinez

<http://haikuido.blogspot.com/>

Bebson Hochfeld

[http:// www.ipernity.com/home/bebson](http://www.ipernity.com/home/bebson)

Jean Martignon

<http://royalist-ido.blogspot.com/>

Jose Cossio

<http://www.ipernity.com/home/idosonora>

Lenadi Mucina

<http://linguoido.ning.com/profiles/blog/list?user=orgrx1gw80gmh>

Parolez Ido

<http://linguoido.ning.com/profiles/blog/list>

Thomas Schmidt

<http://www.ipernity.com/home/93650>

Tiberio Madonna

<http://lingletr.blogspot.com/>

Forsan ica listo ne esas exhaustiva e se altra Idisti redaktas blogo, li volutez informar me pri co, por ke me publikigez la retala adreso di lia blogo.

REVUI e LIBRI

Altra revueti kam **KURIERO INTERNACIONA / PROGRESO** esas la la revueto dil Germana Ido-Societo nome **IDO-SALUTO**.

Ultre lo, on povas lektar interretala edituri di **KURIERO INTERNACIONA** che :

<http://www.kuriero.internaciona.ido.li>.

Esas mencioninda ke existas buletino **ADAVANE !** sendita gratuite de la Hispana stato. La ULI havas anke reto-pagino kun virtuala biblioteko. Ol povas trovesar ye la suba adreso :

<<http://www.literaturo.ido.li/>>

VIDEO-KONFERO : Por vidar ed askoltar Idisti singlasemane :

<https://meet.jit.si/KonferoporIdistaro>

KONTENAJO

Vorto dal redaktero.....	02
Listo de utila vorti.....	03
Ivain o la kavaliere kun leono.....	08
Nekrologo : Alfred Neussner.....	10
La biblioteko di Alexandria.....	10
Kelka informaji pri la movamento.....	14
La yunineto Maryvonne.....	16
Ekologio.....	17

Sri Aurobindo.....	19
Filozofio : Pri la milito.....	20
Tao-Te-King.....	22
Sioro Vento e Siorino Pluvo.....	23
Nia poeziala angulo.....	25
L'Iliado da Homeros.....	26
Til Strigospegulo.....	28
« Ca porkacho Morin » (Novelo).....	30
Anciena joki.....	33
L'Adolecantino de Grandmarsho.....	34
Shiva Parvati (tradukita da Robert Pontnau.....	36
Informi diversa.....	39